

Besluit van [datum] tot wijziging van het Besluit basisregistratie personen in verband met het aanwijzen van een viertal werkzaamheden met gewichtig maatschappelijk belang en het beëindigen van de verstrekingsbeperking voor verstrekkingen aan zorginstellingen

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van [datum], nr. ...;

Gelet op artikel 3.3, eerste lid, van de Wet basisregistratie personen;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van [datum], nr. ...);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van [datum], nr. ...;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Besluit basisregistratie personen wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan bijlage 4 worden vier rijen toegevoegd, luidende:

Het informeren van familieleden van een patiënt bij een geconstateerde erfelijke aandoening	Klinisch genetische centra	De werkzaamheden worden slechts verricht na uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de patiënt. Uit de basisregistratie kunnen geen andere algemene gegevens worden verstrekt dan de algemene gegevens, bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, onderdeel a, onder 1° en 7° tot en met 10°, van de wet.	Nee
Het uitvoeren van de taken, bedoeld in artikel 2.3, derde lid, van de Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg ten behoeve van de bestrijding van fraude in de zorg	Het Informatieknooppunt zorgfraude, bedoeld in artikel 1.1 van de Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg	Uit de basisregistratie kunnen geen andere algemene gegevens worden verstrekt dan de algemene gegevens, bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, 7° en 10°, van de wet.	Nee
Het uitvoeren van cliëntenonderzoek, bedoeld in artikel 3 van de Wet ter voorkoming van witwassen en	Banken als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht en notarissen als bedoeld in artikel 1,	De verstrekte gegevens uit de basisregistratie worden niet voor andere doeleinden verwerkt dan de uitvoering van de werkzaamheden.	Nee

Wijziging Besluit BRP t.b.v. aanwijzing werkzaamheden met gewichtig maatschappelijk belang (Derdenbesluit) – versie internetconsultatie

financieren van terrorisme	eerste lid, onderdeel a, van de Wet op het Notarisambt.	Uit de basisregistratie kunnen geen andere algemene gegevens worden verstrekt dan de algemene gegevens, bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, 7° en 10°, van de wet.	
Het honoreren van aanspraken van gerechtigden op, al dan niet op termijn, opvorderbare gelden of diensten op de verzekeraar	Levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht, die zijn ingeschreven in het in artikel 1:107 van die wet bedoelde register.	De verstrekte gegevens uit de basisregistratie worden niet voor andere doeleinden verwerkt dan de uitvoering van de werkzaamheden. Uit de basisregistratie kunnen geen andere algemene gegevens worden verstrekt dan de algemene gegevens, bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, 7° en 10°, van de wet.	Nee

B

In bijlage 4 wordt in de vierde kolom van de zevende rij "Ja" vervangen door "Nee".

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen deel

1. Inleiding

Dit besluit wijzigt het Besluit basisregistratie personen (Besluit BRP). Op grond van dit besluit worden vier nieuwe werkzaamheden aangewezen als werkzaamheden met een gewichtig maatschappelijk belang ten behoeve waarvan systematisch gegevens uit de basisregistratie kunnen worden verstrekt. Bij de aanwijzing wordt tevens bepaald welke categorieën van derden voor de verstrekking in aanmerking komen en worden de werkzaamheden geclausuleerd. De werkzaamheden betreffen: (1) het informeren van familieleden van een patiënt bij een geconstateerde erfelijke aandoening (klinisch genetische centra), (2) het uitvoeren van de taken, bedoeld in artikel 2.3, derde lid, van de Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg ten behoeve van de bestrijding van fraude in de zorg (het Informatieknooppunt zorgfraude), (3) het uitvoeren van cliëntenonderzoek, bedoeld in artikel 3 van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (banken en notarissen) en (4) het honoreren van aanspraken van gerechtigden op, al dan niet op termijn, opvorderbare gelden en diensten op de verzekeraar (levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars).

Het primaire doel van de basisregistratie personen (BRP) is het verstrekken van persoonsgegevens aan overheidsorganen. Aan niet-overheidsorganen ('derden') kunnen slechts systematisch gegevens worden verstrekt indien deze derden werkzaamheden verrichten met gewichtig maatschappelijk belang waarvoor BRP-gegevens noodzakelijk zijn. In bijlage 4 bij het Besluit BRP (hierna: bijlage 4) zijn deze werkzaamheden en derden aangewezen. Op grond van artikel 3.3, tweede lid, van de Wet basisregistratie personen (Wet BRP) worden enkel werkzaamheden aangewezen die samenhangen met een overheidstaak, strekken tot het in stand houden van een voorziening voor burgers die onderwerp is van overheidszorg, of waarbij anderszins gelet op de overheidsbemoeyenis met die werkzaamheden, ondersteuning daarvan door gegevensverstrekking uit de BRP gerechtvaardigd is.

In het algemeen deel van deze nota van toelichting worden het gewichtig maatschappelijk belang en de noodzaak voor systematische verstrekking van de gegevens uit de BRP ten aanzien van de vier nieuw aan te wijzen werkzaamheden onderbouwd (hoofdstuk 2). Voorts wordt ingegaan op de privacyaspecten (hoofdstuk 3), de regeldrukgevolgen voor burgers en bedrijven en de administratieve lasten voor de overheid (hoofdstuk 4) in verband met de aanwijzing van deze werkzaamheden.

2. Inhoud

In dit hoofdstuk worden de vier nieuw aan te wijzen werkzaamheden toegelicht. Daarbij wordt steeds eerst ingegaan op de achtergrond van de aanwijzing. Vervolgens worden het gewichtig maatschappelijk belang van de werkzaamheden en de noodzaak voor de (systematische) verstrekking van gegevens uit de BRP onderbouwd. Ten slotte wordt toegelicht met welke waarborgen de aanwijzing is omkleed. Het gaat daarbij om de clausulering van de aangewezen werkzaamheden en de beperking van de gegevens die uit de BRP kunnen worden verstrekt.

Bij separaat te nemen besluit van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, zal verder ten aanzien van een individuele derde worden bepaald welke gegevens over welke categorieën van personen aan de betreffende derde worden verstrekt en in welke gevallen en op welke (technische) wijze deze verstrekking plaatsvindt (hierna: autorisatiebesluit).¹ De systematische verstrekking van gegevens houdt in dat binnen de grenzen van de autorisatie de gevraagde gegevens, in principe voor onbepaalde tijd, op geautomatiseerde wijze uit de BRP worden verstrekt.

¹ Artikel 3.3, derde lid, gelezen in samenhang met artikel 3.2, vierde lid, van de Wet BRP.

2.1 Het informeren van familieleden van een patiënt bij een geconstateerde erfelijke aandoening (klinisch genetische centra)

2.1.1 Aanleiding

Alle academische ziekenhuizen en een deel van de algemene en psychiatrische ziekenhuizen krijgen reeds systematisch gegevens verstrekt uit de BRP. In bijlage 4 is 'de gezondheidszorgverlening aan patiënten in de instelling' aangewezen als werkzaamheid met gewichtig maatschappelijk belang. In de huidige autorisatiebesluiten voor de academische ziekenhuizen is bepaald dat voor genealogisch onderzoek in het kader van klinisch genetische zorg systematisch gegevens uit de BRP kunnen worden verstrekt. Het gaat hierbij om het opsporen en analyseren van mogelijke erfelijke aspecten van aangeboren afwijkingen, om zo te komen tot een verantwoorde erfelijkheidsadvisering. Bij het opstellen van een stamboom voor een erfelijkheidsonderzoek kunnen gegevens uit de BRP over de familieleden van de patiënt noodzakelijk zijn.

De Vereniging Klinische Genetica Nederland (VKGN) heeft namens de klinisch genetische centra verzocht om hiernaast ook gegevens te verstrekken ten behoeve van het informeren van familieleden van patiënten bij wie een erfelijke aandoening is geconstateerd. Omdat het bij dit informeren in strikte zin niet gaat om zorgverlening aan patiënten, is gegevensverstrekking op grond van de huidige aanwijzing van zorginstellingen niet mogelijk.

2.1.2 Gewichtig maatschappelijk belang en noodzaak gegevensverstrekking

Het informeren van familieleden van een patiënt bij een geconstateerde erfelijke aandoening wordt met dit besluit aangewezen als werkzaamheid waarvoor systematisch gegevens uit de BRP kunnen worden verstrekt. Dit is een uitbreiding van de bestaande mogelijkheden tot gegevensverstrekking aan klinisch genetische centra. De reden hiervoor is gelegen in het volgende.

Klinisch genetische zorg heeft niet alleen tot doel om patiënten te helpen, maar ook hun familieleden. Hiertoe is door de VKGN de *Richtlijn Informeren van familieleden bij erfelijke aandoeningen* opgesteld.² De richtlijn geeft de arts een (ethisch) kader en stappenplan³ om te bepalen of het gezien de uitkomsten van het erfelijkheidsonderzoek nodig is om familieleden te informeren over een erfelijke aanleg in de familie en zo ja, welke familieleden het betreft. In dat kader wordt onder meer aandacht besteed aan het 'recht op niet-weten' en de internationale en nationale wetgeving inzake gegevensbescherming. Wanneer deze afweging positief uitvalt, is het informeren van familieleden een integraal onderdeel van de klinisch genetische zorgverlening en dient daarmee te worden beschouwd als werkzaamheid met gewichtig maatschappelijk belang. De arts dient volgens de richtlijn te allen tijde een redelijke inspanning te leveren om de patiënt ertoe te bewegen om zijn familie zelf te informeren. Soms kan of wil de patiënt dit echter niet zelf doen. Dan kan de arts dit op zich nemen. Vaak hebben patiënten de beschikking over de gegevens van hun familie en is raadpleging van de BRP niet nodig. Het kan echter voorkomen dat de patiënt de gegevens niet kan achterhalen of dat er twijfel bestaat over juistheid van de gegevens. Hierdoor gaat mogelijke gezondheidswinst verloren. Toegang tot de BRP is dan noodzakelijk.⁴ Met behulp van de adresgegevens zoals die zijn opgenomen in de BRP, kan de klinisch geneticus de betrokken familieleden per brief van de bestaande risico's op de hoogte stellen.

2.1.3 Clausulering van de werkzaamheden en de beperking van gegevens die kunnen worden verstrekt

De werkzaamheden van klinisch genetische centra zijn geclausuleerd in de aanwijzing. De werkzaamheden – en daarmee de raadpleging van de BRP in dat licht – worden slechts verricht na uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de patiënt. Hiermee wordt geborgd dat uit de BRP slechts gegevens van familieleden van de patiënt worden opgevraagd, indien de patiënt zelf heeft

² Richtlijn Informeren van familieleden bij erfelijke aandoeningen. Voor het ontwikkelen van de richtlijn is in 2017 een multidisciplinaire werkgroep ingesteld, bestaande uit juristen, wetenschappers en vertegenwoordigers van alle relevante specialismen die betrokken zijn bij patiënten en het informeren van familieleden bij erfelijke aandoeningen.

<https://www.vkgn.org/files/5911/Richtlijn%20informereren%20van%20familieleden%20bij%20erfelijke%20aandoeningen.pdf>.

³ Zie pagina 76 van de Richtlijn Informeren van familieleden bij erfelijke aandoeningen.

⁴ Op grond van artikel 3.2 en 3.3 van de Wet BRP worden in het autorisatiebesluit slechts de gegevens opgenomen waarvan de derde aantoont dat deze noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van haar werkzaamheden.

ingestemd met het informeren van zijn familieleden. Naast de clausulering van de werkzaamheden bevat de aanwijzing ook een beperking van de gegevens die op grond van het autorisatiebesluit ten hoogste aan klinisch genetische centra kunnen worden verstrekt. Met dit besluit is bepaald dat uit de basisregistratie geen andere algemene gegevens kunnen worden verstrekt dan de algemene gegevens, bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, onderdeel a, onder 1° en 7° tot en met 10° van de Wet BRP. Het betreft hier de gegevens over de naam, de ouders en kinderen, het adres, het burgerservicenummer⁵ en het naamgebruik van de ingeschrevene. Hiermee wordt op het niveau van deze algemene maatregel van bestuur mede geborgd dat er niet meer gegevens kunnen worden verstrekt dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden.

2.2 Het uitvoeren van de taken, bedoeld in artikel 2.3, derde lid, van de Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg ten behoeve van de bestrijding van fraude in de zorg (het Informatieknooppunt zorgfraude)

2.2.1 Aanleiding

De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (minister van VWS) heeft verzocht om systematische gegevensverstrekking aan het Informatieknooppunt zorgfraude (IKZ). Op grond van de Wet bevorderen samenwerking en rechtmatige zorg (Wbsrz) is het IKZ belast met de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de bestrijding van fraude in de zorg.⁶ Deze taak wordt belegd bij een stichting (Stichting IKZ), waardoor het verzoek ziet op de verstrekking uit de BRP aan een derde. De Wbsrz creëert voor de in artikel 2.3 van die wet genoemde instanties⁷ de mogelijkheid om, bij een aanleiding tot een vermoeden van fraude in de zorg, gegevens (een 'signaal') te verstrekken aan het IKZ. Het IKZ vult deze signalen aan met (persoons)gegevens van andere betrokken instanties ('verrijken'). Het resultaat daarvan (een 'verrijkt signaal') wordt vervolgens door het IKZ verstrekt aan een of meer instanties die gelet op hun rol en wettelijke taak zijn aangewezen de betreffende fraude in de zorg aan te pakken. Dit levert een betere informatiepositie van deze instanties op en stelt ze in staat efficiënt en, mede met het oog op privacy, zorgvuldig te beoordelen of sprake is van fraude in de zorg.

2.2.2 Gewichtig maatschappelijk belang en noodzaak gegevensverstrekking

Door zowel de politiek, de zorgpraktijk als de maatschappij, wordt fraude in de zorg gezien als een groot maatschappelijk probleem en een zeer kwalijk fenomeen. Zorgbehoevenden moeten daadwerkelijk de zorg krijgen die zij nodig hebben en waar zij recht op hebben en mogen niet de dupe worden van zorgaanbieders die frauderen, noch wat betreft de toegang tot en kwaliteit van zorg noch financieel. Daar komt bij dat jaarlijks veel geld omgaat in de zorgsector, dat wordt opgebracht door de premie- en belastingbetaler. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat middelen die bestemd zijn voor de zorg ook daadwerkelijk aan zorg worden besteed. Het is onacceptabel dat misbruik wordt gemaakt van maatschappelijke voorzieningen voor eigen (financieel) gewin. Fraude tast niet alleen de betaalbaarheid van de zorg aan, maar ondermijnt ook het vertrouwen in de integriteit van zorgaanbieders en gaat ten koste van solidariteit en de bereidheid van mensen om bij te dragen aan de kosten van de gezondheidszorg. Zowel zorgbehoevenden als de maatschappij moeten dan ook worden beschermd tegen fraude. Er is sprake van een zwaarwegend algemeen belang en dit belang is een prioriteit van de minister VWS.⁸ Daarnaast is ook vanuit de Tweede Kamer bij herhaling aangegeven dat fraude in de zorg onacceptabel is en effectief dient te worden aangepakt.⁹ Het tegengaan van fraude in de zorg is aldus een onderwerp van overheidszorg en de werkzaamheden van het IKZ hangen daarmee direct

⁵ Zorgaanbieders zijn op grond van artikel 4 van Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg verplicht om het burgerservicenummer van een cliënt te gebruiken met het doel te waarborgen dat de in het kader van de verlening van zorg te verwerken persoonsgegevens op die cliënt betrekking hebben.

⁶ Fraude in de zorg wordt in artikel 1.1 van de Wbsrz gedefinieerd als 'het opzettelijk misleidend handelen binnen het domein van de Zorgverzekeringswet, de Wet langdurige zorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet of de door een ziektekostenverzekeraar te vergoeden zorg, die niet behoort tot het verzekerde pakket van de Zorgverzekeringswet of Wet langdurige zorg, met het oog op eigen of andermans gewin, voor zover het in de wet strafbaar gestelde feiten betreft'.

⁷ Deze instanties zijn: Het Centrum Indicatiestelling zorg (CIZ), college van burgemeester en wethouders, de Inspectie gezondheidszorg en jeugd, de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de rijksbelastingdienst, waaronder de FIOD, de Sociale verzekeringsbank, ziektekostenverzekeraars en de zorgautoriteit.

⁸ Programmaplan Rechtmatige Zorg 2018-2021 – aanpak van fouten en fraude in de zorg.

⁹ Kamerstukken II 2012/13, 28 828, nr. 40 (motie Otwin van Dijk en Bruins Slot).

samen. Daarnaast vallen de werkzaamheden van het IKZ onder de stelselverantwoordelijkheid van de minister van VWS. Op grond van de Wbsrz wijst de minister van VWS de instelling aan die deze werkzaamheden zal uitvoeren. Daarmee houdt de minister van VWS de eindregie over waar deze werkzaamheden worden belegd. Het vorengaande rechtvaardigt het aanwijzen van de werkzaamheden van het IKZ in bijlage 4 van het Besluit BRP als werkzaamheden met een gewichtig maatschappelijk belang.

De systematische gegevensverstrekking is noodzakelijk. Bij de uitvoering van de gegevensbeschermingseffectbeoordeling in het kader van de totstandkoming van het Besluit bevorderen samenwerking rechtmatige zorg (Bbsrz) is naar voren gekomen dat het risico op verwerking van onjuiste gegevens door het IKZ onvoldoende is afgedekt met een controle van bepaalde gegevens aan de andere in de Wbsrz opgenomen bronnen. Op basis van ervaring in de praktijk hebben betrokken instanties gewezen op de mogelijke onjuistheden in gegevens en de risico's van een te beperkte controle op de juistheid van gegevens. Bij onvoldoende controlemiddelen kan het niet alleen voorkomen dat het IKZ onjuiste gegevens ontvangt, en zo (mogelijk) ten onrechte (persoons)gegevens verwerkt, deze onjuiste gegevens kunnen vervolgens – in de vorm van een verrijkt signaal – ook bij de betrokken instanties terechtkomen. Het raadplegen van de BRP ter verificatie van de aan het IKZ verstrekte gegevens, beperkt het risico op de verwerking van onjuiste gegevens. Om het verzamelen en verrijken van gegevens door het IKZ efficiënt en betrouwbaar te laten verlopen is systematische gegevensverstrekking uit de BRP aan het IKZ dan ook gerechtvaardigd. Hoewel het IKZ ten behoeve van de betrokken instanties een ondersteunende taak heeft bij de bestrijding van fraude in de zorg, is het IKZ verwerkingsverantwoordelijk voor de persoonsgegevens die het verwerkt. Bij deze verantwoordelijkheid en zelfstandige taak, past dat het IKZ zelf de mogelijkheid heeft de gegevens die het verwerkt aan de hand van de BRP op juistheid en actualiteit te controleren.

2.2.3 Beperking gegevensverstrekking

De aanwijzing bevat ten slotte een beperking van de categorieën gegevens die kunnen worden verstrekt aan het IKZ. Het betreft hier de algemene gegevens over de burgerlijke staat (waaronder naam en geboortedatum), het adres en het naamgebruik door de ingeschrevene.¹⁰ Deze gegevens zijn voor het IKZ noodzakelijk om de ontvangen signalen te verifiëren en actualiseren. Het IKZ is op grond van de Wbsrz niet bevoegd om het burgerservicenummer (BSN) te verwerken. Dat gegeven zal dan ook niet worden verstrekt.

2.3 Het uitvoeren van cliëntenonderzoek, bedoeld in artikel 3 van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (banken en notarissen)

2.3.1 Aanleiding

De ministers van Financiën en van Justitie en Veiligheid hebben verzocht om systematische gegevensverstrekking aan banken en notarissen ten behoeve van een goede uitvoering van het cliëntenonderzoek, bedoeld in artikel 3 van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Toegang tot de BRP is met name van belang om het adres dat een cliënt opgeeft bij het aangaan van een zakelijke relatie (bijvoorbeeld het openen van een bankrekening) of bij de uitvoering van een incidentele transactie (bijvoorbeeld een verlijden van een notariële akte), te kunnen controleren.

2.3.2 Gewichtig maatschappelijk belang en noodzaak gegevensverstrekking

Het uitvoeren van het cliëntenonderzoek wordt aangewezen als een werkzaamheid met gewichtig maatschappelijk belang waarvoor gegevensverstrekking uit de BRP gerechtvaardigd is. Om te voorkomen dat het financiële stelsel wordt gebruikt voor het witwassen van crimineel verkregen geld of voor het financieren van terrorisme, zijn diverse financiële ondernemingen en verschillende beroepsbeoefenaars op grond van de Wwft verplicht een poortwachtersrol te vervullen (Wwft-instellingen). Zij dienen onderzoek te verrichten naar cliënten waarmee zij een zakelijke relatie aangaan of waarvoor zij een incidentele transactie verrichten. Op basis van de in het cliëntenonderzoek vergaarde gegevens dienen ongebruikelijke transacties te worden gemeld bij de

¹⁰ Artikel 2.7, eerste lid, onderdeel a, onder 1°, 7° en 10°, van de Wet BRP.

Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-Nederland), alwaar wordt beoordeeld of transacties zijn te relateren aan witwassen, financiering van terrorisme of onderliggende misdrijven. Het betreft hier geen werkzaamheden met een commercieel oogmerk, maar een maatschappelijke taak van de Wwft-instellingen in de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. Naast het feit dat het cliëntenonderzoek op grond van de Wwft een wettelijke plicht is, blijkt het gewichtig maatschappelijk belang ook uit de overheidsbemoediging bij de uitvoering van de werkzaamheden. In dit verband wordt gewezen op het kabinetsplan waarin maatregelen zijn gepresenteerd om de aanpak van witwassen effectiever te maken.¹¹ Met deze maatregelen wordt beoogd de barrières voor witwassen te verhogen, het toezicht op de naleving te vergroten en de opsporing en vervolging te versterken.

De systematische gegevensverstrekking is noodzakelijk. Met het cliëntenonderzoek dient te worden beoordeeld welke risico's zijn gemoeid met een bepaalde zakelijke relatie of incidentele transactie. Bij de beoordeling van de cliënt moet onder meer diens identiteit en het doel van de gevraagde dienstverlening worden vastgesteld en geverifieerd. In het geval van een juridische entiteit dient een instelling ook de uiteindelijk belanghebbende (UBO) te identificeren. Niet alle cliëntgegevens kunnen met zekerheid geverifieerd worden aan de hand van documentatie van de cliënt zelf, dit geldt met name voor het woonadres van de cliënt. De onjuistheid van het opgegeven woonadres kan een belangrijke indicatie zijn dat mogelijk sprake is van misbruik van financiële dienstverlening. Het adres kan relevant zijn om de activiteiten van de cliënt en het beoogde doel van de zakelijke relatie te bepalen, maar ook om te achterhalen of de cliënt voor zichzelf of voor een ander handelt. Indien het adres zoals geregistreerd in de BRP niet overeenkomt met het door de cliënt opgegeven adres, is dit een indicatie dat de cliënt niet voor zichzelf maar voor een ander handelt.¹² Ook kan er sprake zijn van een geografisch risico, omdat de klant niet meer in Nederland woont en zich heeft laten uitschrijven naar een land met een hoog risico op witwassen of terrorismefinanciering.¹³ Dit maakt dat een afwijkend BRP-adres ten opzichte van het door de cliënt opgegeven woonadres een belangrijke indicatie is voor mogelijk misbruik van de dienstverlening van Wwft-instellingen. Hier moet worden benadrukt dat een afwijkend BRP-adres niet direct leidt tot de conclusie dat sprake is van witwassen, financiering van terrorisme of onderliggende misdrijven. Het is uiteindelijk aan de FIU-Nederland om hier onderzoek naar te doen en aan dit onderzoek conclusies te verbinden.

2.3.3 Categorie van derden

De instellingen die onder de verplichtingen van de Wwft vallen zijn divers en omvangrijk. De categorie van derden aan wie gegevens verstrekt kunnen worden, is in dit besluit beperkt tot banken en notarissen. Deze beperking is in lijn met het verzoek van de ministers van Financiën en van Justitie en Veiligheid en het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens ter zake.¹⁴ De reden voor deze beperking is dat het verwachte effect van toegang tot de BRP voor banken en notarissen op het gehele (financiële) stelsel het grootst is. Bij veel zakelijke relaties of incidentele transacties is een bankrekening, en daarmee ook een bank, betrokken. Dit geldt ook in het geval dat de transactie uiteindelijk bij een andere Wwft-instelling plaatsvindt. Banken nemen aldus een centrale positie in binnen het poortwachtersstelsel onder de Wwft. Dit geldt ook voor notarissen. Zij voeren immers wettelijke taken uit met betrekking tot vastgoedtransacties, oprichting van rechtspersonen en aandelenoverdrachten. In het *National risk assessments witwassen 2019*¹⁵ zijn witwassen via rechtsvormen en via vastgoedtransacties onder meer genoemd als witwasrisico's met de grootste resterende potentiële impact voor Nederland. Voor notarissen geldt overigens dat zij reeds als bestuursorganen toegang hebben tot de BRP voor taken op grond van de Wet op het notarisambt (Wna). Het uitvoeren van cliëntenonderzoek valt echter niet onder de ambtshandelingen die de notaris als bestuursorgaan verricht. Dit betekent dat de notaris – als het gaat om het

¹¹ Brief van de ministers van Financiën en Justitie en Veiligheid van 30 juni 2019, met bijlage *Plan van aanpak witwassen*, Kamerstukken II 2018/19, 31 477, nr. 41.

¹² Het betreft hier een gegeven dat moet worden gecontroleerd op grond van artikel 3, tweede lid, onder f, Wwft.

¹³ Dit risico moet worden vastgesteld aan de hand van het cliëntenonderzoek, artikel 3, achtste lid, Wwft.

¹⁴ *Advies inzake toegang tot gegevens voor poortwachters t.b.v. de aanpak van witwassen*, Autoriteit Persoonsgegevens, 16 december 2019. Bijlage bij Kamerstukken II 2019/20, 31 477, nr. 50.

¹⁵ Kamerstukken II 2019/20, 31477, nr. 52, p. 86-87.

cliëntenonderzoek – onder de Wet BRP moet worden aangemerkt als 'derde'.¹⁶ Gelet op het bovenstaande worden de werkzaamheden van banken en notarissen om het cliëntenonderzoek, bedoeld in artikel 3 van de Wwft uit te voeren, in bijlage 4 aangemerkt als werkzaamheden met een gewichtig maatschappelijk belang.

2.3.4 Clausulering van de werkzaamheden en beperking van de gegevensverstrekking
Raadpleging van de BRP door banken en notarissen is slechts toegestaan voor zover dat noodzakelijk is voor het goed kunnen uitvoeren van het cliëntenonderzoek op grond van de Wwft. Dit betekent dat de (adres)gegevens van een persoon slechts kunnen worden opgevraagd wanneer een natuurlijk persoon diensten waarop de Wwft van toepassing is, wil afnemen of wanneer een bank of een notaris wil vaststellen waar een bestuurder of de uiteindelijk belanghebbende (UBO) woont. De BRP mag uitdrukkelijk niet voor andere, commerciële doeleinden bevroegd worden. De aanwijzing bevat ten slotte een beperking van de categorieën gegevens die vanuit de BRP kunnen worden verstrekt aan banken en notarissen. Het betreft hier de algemene gegevens over de burgerlijke staat (waaronder naam en geboortedatum), de gegevens over de bijhoudingsgemeente en het adres in die gemeente en gegevens over het naamgebruik door de ingeschrevene.¹⁷ Deze gegevens zijn voor banken en notarissen noodzakelijk om het cliëntenonderzoek te kunnen uitvoeren.

2.4 Het honoreren van aanspraken van gerechtigden op, al dan niet op termijn, opvorderbare gelden of diensten op de verzekeraar (levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars)

2.4.1 Aanleiding

Het Verbond van Verzekeraars heeft ten behoeve van levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars (hierna gezamenlijk: verzekeraars) verzocht om naast de gemeentelijke verstrekking ook systematische verstrekking uit de BRP mogelijk te maken. Het Verbond geeft aan dat in de praktijk het overlijden van een verzekerde¹⁸ niet of niet tijdig gemeld wordt, waardoor de onwenselijke situatie ontstaat dat begunstigen¹⁹ in voorkomende gevallen niet of niet tijdig de uitkering ontvangen waar zij recht op hebben. Daarnaast zijn begunstigen van levensverzekeringen en natura-uitvaartverzekeringen zelf soms onvindbaar, bijvoorbeeld omdat een adreswijziging niet is doorgegeven. De reeds bestaande mogelijkheid om BRP-gegevens op te vragen bij het college van B&W biedt hierbij slechts beperkt uitkomst. Verzekeraars dienen daartoe namelijk een schriftelijk verzoek in te dienen bij de laatst bekende woonplaats van de begunstigde. Hierbij speelt ook mee dat de verzekeraar geen kennis heeft van het overlijden van de verzekerde, als de nabestaanden daarvan geen melding doen bij de verzekeraar. Hij weet dan niet wanneer actie te ondernemen. In de praktijk leidt dit tot zogenaamde 'slapende polissen'. Het Verbond van Verzekeraars ontving in 2020 circa 5500 verzoeken van burgers om dergelijke polissen op te sporen. Naar schatting van het Verbond zien verzekeraars meerdere duizenden keren per jaar aanleiding om via de BRP een overlijden van een verzekerde en/of gegevens van mogelijke begunstigen te achterhalen. Vanuit de Tweede Kamer is bij herhaling gewezen op de problematiek van slapende polissen en aangedrongen op een betere informatiepositie voor verzekeraars om deze problematiek het hoofd te bieden. In schriftelijke vragen van het lid Krol aan de staatssecretaris van BZK²⁰ en in mondelinge vragen van het lid Slootweg aan de minister van Financiën²¹ is verzocht om middels automatische gegevensverstrekking uit de BRP de verzekeraar beter in staat te stellen om situaties van 'slapende polissen' te voorkomen.

2.4.2 Gewichtig maatschappelijk belang en noodzaak gegevensverstrekking

Verzekeraars dienen een redelijke inspanning te verrichten om kennis te krijgen van het overlijden van de verzekerde en (vervolgens) om de persoonsgegevens van begunstigen te achterhalen, zodat de aanspraken van deze begunstigen (gerechtigden) tijdig gehonoreerd kunnen worden.

¹⁶ Artikel 1.1, onderdeel u van de Wet BRP.

¹⁷ Artikel 2.7, eerste lid, onderdeel a, 1°, 7°, en 10° van de Wet BRP.

¹⁸ De verzekerde is degene op wiens leven of gezondheid de (sommen)verzekering betrekking heeft (artikel 7:965 BW).

¹⁹ De begunstigde is degene die tot het ontvangen van een uitkering is aangewezen (artikel 7:965 BW).

²⁰ Vragen van het lid Krol (50PLUS) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het bericht dat de uitvaartpolis vaak zoek is (ingezonden 1 mei 2019), Kamerstukken II 2018/19, 2825.

²¹ Verslag Algemeen Overleg Financiële markten/Financiële dienstverlening en consumentenbelangen 19 november 2020, TK 2020/21, 32545, nr. 127.

Verzekeraars kunnen, voor de werkzaamheden met gewichtig maatschappelijk belang genoemd in bijlage 5 bij het Besluit BRP, reeds bij het college van B&W van de bijhoudingsgemeente gegevens opvragen uit de BRP. Deze werkzaamheden betreffen het honoreren van aanspraken van gerechtigden op al dan niet op termijn opvorderbare gelden (jegens de verzekeraar). Gebleken is echter dat de mogelijkheid van gemeentelijke verstrekkingen in de praktijk geen oplossing biedt voor de problematiek van zogenaamde slapende polissen, waarbij de verzekeraar geen kennis heeft van het overlijden van de verzekerde. Om die reden wordt het krachtens dit besluit mogelijk om aan levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars ook systematisch gegevens uit de BRP te verstrekken, zodat zij beter in staat zijn om de aanspraken van deze gerechtigden tijdig te honoreren. Hiertoe worden de genoemde werkzaamheden die thans in bijlage 5 zijn opgenomen, ook opgenomen in bijlage 4 (systematische verstrekkingen). Omwille van de kenbaarheid is in de aanwijzing geëxpliciteerd dat het bij deze werkzaamheden naast opvorderbare gelden ook kan gaan om het verlenen van diensten door de verzekeraar, zoals het geval is bij een natura-uitvaartverzekering.

Bij systematische gegevensverstrekking is het, anders dan bij gemeentelijke verstrekkingen, mogelijk dat uit de BRP spontaan (automatisch) mutaties in de gegevens van een ingeschrevene worden verstrekt, zonder dat daarvoor een zoekvraag van de ontvanger (hier: verzekeraar) nodig is. Wanneer de verzekeraar vanuit de BRP een melding (spontane gegevensverstrekking) krijgt van het overlijden van de verzekerde is hij in voorkomende gevallen beter in staat om aanspraken van gerechtigden tijdig te honoreren. Bij levensverzekeringen is er immers sprake van een direct verband tussen het in leven zijn van de verzekerde en de opeisbaarheid van de vordering. In artikel 7:975 van het Burgerlijk Wetboek is de levensverzekering dan ook gedefinieerd als de "in verband met het leven of de dood gesloten sommenverzekering". De vordering ontstaat bij het overlijden van de verzekerde, op expiratedatum als de verzekerde dan in leven is, of het recht op uitkering vervalt (bij een lijfrente-uitkering) met het overlijden. De begunstigde die op de polis is opgenomen krijgt als gevolg van het overlijden van de verzekerde een uitkering. De uitkering is geen verkrijging krachtens erfrecht en valt dan ook niet in de nalatenschap van erflater. De begunstigde krijgt een eigen recht op de uitkering uit de levensverzekering. De verzekeraar moet uitkeren aan de betreffende begunstigde die een vordering heeft op de verzekeraar. Dit alles maakt dat het in voorkomende gevallen noodzakelijk is dat de verzekeraar via een melding vanuit de BRP kennis krijgt van het overlijden van de verzekerde, zodat hij tot uitkering kan overgaan. Bij een natura-uitvaartverzekeringen hangt uitkering eveneens samen met het overlijden van de verzekerde. Gerechtigden bij een natura-uitvaartproduct (de nabestaanden ontvangen geen geld maar uitvaartdiensten) hebben er baat bij tijdig geïnformeerd te worden over het bestaan en de nakoming van een dergelijke overeenkomst door de verzekeraar, omdat bij het niet tijdig informeren de uitvaart al heeft plaatsgevonden. Ook hier kan spontane gegevensverstrekking uitkomst bieden, omdat de verzekeraar daarmee tijdig op de hoogte geraakt van het overlijden van de verzekerde.

Gelet op dit belang en de technische mogelijkheid om spontaan gegevens te verstrekken, zullen onder deze nieuwe grondslag (bijlage 4) dan ook gegevens over een grotere groep personen worden verstrekt, dan thans het geval is bij de gemeentelijke verstrekkingen (bijlage 5). Voorzien is immers dat niet alleen actuele gegevens over *begunstigden*, maar ook over *verzekerden* verstrekt worden, voor zover dat noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de werkzaamheden. Beoogd is dat verzekeraars vanuit de BRP spontaan het gegeven van overlijden van een verzekerde ontvangen. Bij deze overlijdensmelding gaat het om een eenmalige spontane verstrekking vanuit de BRP. Vervolgens kan – indien deze gegevens niet reeds bij de verzekeraar bekend zijn of door hem anderszins te achterhalen zijn – de verzekeraar door middel van een zoekvraag actuele gegevens over de begunstigde opvragen uit de BRP. Deze gegevens zijn nodig om contact te leggen met de begunstigde om tot uitkering over te kunnen gaan.

2.4.3 Categorie van derden

Anders dan in bijlage 5, wordt de categorie van derden aan wie voor deze werkzaamheden gegevens kunnen worden versterkt in bijlage 4 beperkt tot levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars. Dit betekent dat andere financiële instellingen, zoals banken en beleggingsinstellingen, voor deze werkzaamheden enkel gegevens kunnen blijven opvragen bij de gemeente. Systematische gegevensverstrekking aan al deze instellingen is niet goed uitvoerbaar en wordt, ten aanzien van deze werkzaamheden, niet proportioneel geacht. Niet is gebleken dat de

beperking tot gemeentelijke verstrekkingen ook voor andere financiële instellingen een belemmering is om de genoemde werkzaamheden goed uit te voeren. De keuze voor systematische gegevensverstrekking aan levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars houdt verder verband met het feit dat, gelet op de aard van de verzekeringen, er een groter belang is bij het tijdig ontvangen van een melding uit de BRP van het overlijden van de verzekerde.

2.4.4 Clausulering van de werkzaamheden en de beperking van gegevens die kunnen worden verstrekt

De mogelijkheid tot systematische gegevensverstrekking aan levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars is in de aanwijzing op tweeërlei wijze geclausuleerd. In de eerste plaats wordt een limitatieve opsomming gegeven van de categorieën gegevens die kunnen worden verstrekt aan de verzekeraar. Het betreft hier de algemene gegevens over de burgerlijke staat (waaronder naam en geboortedatum) en adresgegevens. Dit betekent dat ook gegevens over de echtgenoot of geregistreerd partner over kinderen, zoals die zijn opgenomen op de persoonslijst van de ingeschrevene, kunnen worden verstrekt. Deze gegevens over familieleden kunnen noodzakelijk zijn om de adresgegevens te achterhalen van nabestaanden die als rechtsopvolger aanspraak kunnen maken op de verzekeringsuitkeringen van de overledene. In de tweede plaats wordt in de aanwijzing geëxpliciteerd dat de verstrekte gegevens uit de basisregistratie niet voor andere doeleinden verwerkt mogen worden, dan voor de uitvoering van de genoemde werkzaamheden van gewichtig maatschappelijk belang. Dit betekent dat de verzekeraar de verstrekte BRP-gegevens niet mag gebruiken voor andere (commerciële) activiteiten, die geen verband houden met het honoreren van aanspraken van gerechtigden. Gevolg hiervan is verder dat de BRP alleen bevestigd mag worden om gerechtigden te benaderen voor aanspraken op gelden en niet (ook) voor openstaande vorderingen jegens de verzekeraar. Met de clausulering van de werkzaamheden en de beperking van de gegevensverstrekking wordt op het niveau van deze algemene maatregel van bestuur geborgd dat de verwerking van persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt is tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden van die verwerking.

De verstrekking blijft aldus beperkt tot de gegevens die noodzakelijk zijn voor het honoreren van aanspraken van gerechtigden op opvorderbare gelden en diensten. In de autorisatiebesluiten zal per individuele verzekeraar nader worden bepaald over welke categorieën van personen gegevens worden verstrekt, welke gegevens het betreft en in welke gevallen verstrekking plaatsvindt. Daarbij wordt ook de wijze van systematische gegevensverstrekking vastgelegd. Voorzien is dat de spontane verstrekking van gegevens uit de BRP, als bedoeld in artikel 37, eerste lid, onder a, van het Besluit BRP beperkt blijft tot het gegeven van overlijden van de verzekerde. Dit betekent dat een verzekeraar slechts op één moment (overlijden) spontaan gegevens verstrekt krijgt en niet gedurende de looptijd van de verzekering spontaan mutaties in de andere gegevens van de verzekerde ontvangt (zoals bij verhuizing of huwelijk). Daarnaast is voorzien dat de verzekeraar op basis van een zoekvraag (ad hoc), als bedoeld in artikel 37, eerste lid, onder c van het Besluit BRP gegevens uit de BRP verstrekt kan krijgen. Van deze mogelijkheid kan gebruik worden gemaakt om actuele gegevens van potentiële begunstigen te achterhalen, voor zover die nog niet bij de verzekeraar bekend zijn.

3. Privacyaspecten

3.1 Inleiding

Met het opnemen van nieuwe werkzaamheden met een gewichtig maatschappelijk belang in bijlage 4 kan de privacy van burgers in het geding zijn. Er worden immers nieuwe derden toegevoegd die toegang krijgen tot de BRP-gegevens van burgers. Hierna wordt ingegaan op de verhouding van het onderhavige besluit tot het recht op bescherming van persoonsgegevens en het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, zoals deze zijn gewaarborgd in onder andere artikel 10 van de Grondwet, artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Hierbij wordt ook gereflecteerd op de gegevensbeschermingseffectbeoordeling (ook wel: Privacy Impact Assessment (PIA)).

Het uitgangspunt van de BRP is het in stand houden van een doelmatige informatievoorziening met gelijktijdige waarborging van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerde burger. Dit betekent dat de privacybeginselen een integraal onderdeel vormen van de BRP, waaraan zowel bij het tot stand brengen van regelgeving als in de uitvoering van de wet voortdurend wordt getoetst. Op de privacyaspecten van de gegevensverwerking in de BRP is eerder uitvoerig ingegaan bij de totstandkoming van de Wet BRP.²²

3.2 Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer

Ingevolge artikel 10, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 EVRM heeft eenieder recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan blijkens artikel 10, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8, tweede lid, EVRM evenwel bij of krachtens de wet worden beperkt. Artikel 8 EVRM stelt aan deze beperking de eis dat deze beperking voorzienbaar en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. De uitkomst van de toetsing van dit besluit aan deze vereisten voor een gerechtvaardigde inbreuk op artikel 10 van de Grondwet en artikel 8 EVRM wordt in het hiernavolgende allereerst toegelicht.

De verstrekking van gegevens uit de BRP vormt een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. Vereist is dat een inmenging in de persoonlijke levenssfeer voldoet aan de eis dat dat de inmenging 'bij de wet' is voorzien. Hieraan is voldaan. Uit de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkt dat een beperking op verschillende wijze 'bij de wet' kan zijn voorzien: dit kan een wet in materiële zin zijn, een beleidsregel of zelfs een in de jurisprudentie gevormde regel.²³ De regeling van de gegevensverwerking is voor het grootste deel neergelegd in de Wet BRP en het onderhavige besluit zelf. Daarmee zijn deze gegevensverwerkingen volgens de bovengenoemde jurisprudentie 'bij de wet' voorzien. Voor wat betreft de eis van voorzienbaarheid geldt dat dit besluit, in samenhang gezien met de Wet BRP, een heldere regeling bevat met betrekking tot de doeleinden van de gegevensverwerking, de persoonsgegevens die kunnen worden verstrekt, de instanties die verantwoordelijk zijn voor de verstrekking van de gegevens en de rechten van betrokkenen.

De inbreuk die dit besluit maakt op het recht in artikel 8 EVRM, dient voorts noodzakelijk te zijn in een democratische samenleving in verband met een aantal nader genoemde belangen. In artikel 8, tweede lid, EVRM wordt in dat verband gesproken over het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Deze eis wordt in de jurisprudentie van het EVRM nader ingevuld met het vereiste van een dringende maatschappelijke behoefte.²⁴ Of hiervan sprake is, wordt bepaald aan de hand van een aantal criteria. Zo moet een maatregel om noodzakelijk te zijn, relevant zijn om het beoogde doel te bereiken en verder moet voldaan zijn aan het proportionaliteits- en het subsidiariteitsvereiste. In hoofdstuk 2 van deze toelichting is uitgebreid ingegaan op de noodzaak van de gegevensverstrekkingen aan de nieuw aan te wijzen derden, met het oog op het uitvoeren van werkzaamheden van gewichtig maatschappelijk belang. Er is dan ook sprake van een dringende maatschappelijke behoefte (*pressing social need*) die de inmenging die het besluit maakt op het in artikel 8 EVRM genoemde recht van de burger rechtvaardigt. Die inmenging voldoet aan het proportionaliteits- en subsidiariteitsvereiste.

3.3 Algemene verordening gegevensbescherming

De AVG, die rechtstreeks toepasselijk is in Nederland, biedt ruimte om bij nationale wetgeving bepaalde regels nader in te vullen of daarvan af te wijken. Dat is in algemene zin gebeurd in de Uitvoeringswet AVG. Die wet geldt echter niet voor gegevensverwerkingen in de BRP. In de Wet BRP is eigenstandig uitvoering gegeven aan de AVG. Gezien de aard van dit besluit is in de fase

²² Kamerstukken II 2011/12, 33219, nrs. 1-3.

²³ Zie bijvoorbeeld EHRM, 26-04-1979, *The Sunday Times t. Verenigd Koninkrijk*, app. nr. 6538/74, para 47

²⁴ Zie bijvoorbeeld EHRM, 07/12/1976, *Handyside t. Verenigd Koninkrijk*, app. nr. 5493/72, para. 48.

van beleidsontwikkeling een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd. Met behulp van dit instrument is de noodzaak onderzocht van de voorgenomen verwerking van persoonsgegevens en zijn de gevolgen en risico's voor gegevensbescherming in kaart gebracht. Hierbij is aandacht besteed aan de grondslag van de gegevensverwerking, de beginselen van minimale gegevensverwerking en doelbinding en de rechten van betrokkenen.

Het onderhavige besluit voorziet niet in de juridische grondslagen voor de derde zelf om bij de uitvoering van haar werkzaamheden persoonsgegevens, al dan niet afkomstig uit de BRP, (verder) te verwerken. Hiervoor geldt dat deze grondslagen zijn gelegen in de AVG, de Uitvoeringswet AVG (UAVG) en de sectorale regelgeving die op deze derden van toepassing is.

3.3.1 Doelbinding en minimale gegevensverwerking

Het doelbindingsbeginsel houdt in dat persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden moeten worden verzameld en dat zij vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze mogen worden verwerkt. Het beginsel van minimale gegevensverwerking vereist dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. Dit houdt in dat reeds in het stadium van het verzamelen van de gegevens moet worden vastgesteld voor welke specifieke doeleinden dat gebeurt. De doelen van de gegevensverstrekking – de werkzaamheden met gewichtig maatschappelijk belang – zijn uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 2 van deze toelichting. Daarbij is ook ingegaan op de specifieke waarborgen die daarbij gelden: de clausulering van de werkzaamheden en de beperking van de gegevens die verstrekt kunnen worden op het niveau van deze algemene maatregel van bestuur. Hiermee wordt geborgd dat de verwerking van persoonsgegevens in dit verband toereikend, ter zake dienend en beperkt is tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden van die verwerking. Daarnaast zal per individuele derde in het autorisatiebesluit worden bepaald over welke categorieën van personen gegevens worden verstrekt, welke gegevens het verstrekt en in welke gevallen gegevens worden verstrekt. Aan het autorisatiebesluit kunnen verder voorschriften en beperkingen worden verbonden in het belang van zorgvuldige en doelmatige gegevensverstrekking.

3.3.2 Rechten van betrokkenen

De rechten die de betrokkene heeft op grond van de Wet BRP (Hoofdstuk 3, afdeling 2 van de Wet BRP) en de AVG zijn van toepassing op de verstrekking van gegevens aan derden. Zo heeft de betrokkene op grond van artikel 3.22 van de Wet BRP recht op inzage in de verstrekking van diens eigen gegevens uit de BRP aan een derde.

De betrokkene heeft niet de mogelijkheid de verstrekking tegen te houden. Ten aanzien de vier nieuw aan te wijzen werkzaamheden van gewichtig maatschappelijk belang (derden) wordt de verstrekkingbeperking (artikel 3.21 van de Wet BRP) niet van toepassing verklaard. Dit betekent dat een betrokkene de verstrekking van gegevens die op hem betrekking hebben aan deze derden niet kan verhinderen. Bij de afweging ten aanzien van de verstrekkingbeperking speelt de vraag in hoeverre de burger zelf redelijkerwijs kan besluiten dat hem betreffende gegevens niet aan een derde mogen worden verstrekt, ook als dat primair voor hem negatieve gevolgen kan hebben, en in hoeverre de goede taakuitoefening van de betreffende derde in het algemeen in de knel zou komen door mogelijke verstrekkingbeperkingen. Met name deze laatste overweging maakt dat ten aanzien van de aan te wijzen werkzaamheden de verstrekkingbeperking niet van toepassing is. De reden hiervoor is gelegen in het gewichtig maatschappelijk belang van de werkzaamheden (hoofdstuk 2 van deze toelichting) en de noodzaak tot raadpleging van de BRP daarbij. Wat betreft de aanwijzing van het IKZ voor het uitvoeren van de taken, bedoeld in artikel 2.3, derde lid, van de Wbsrz geldt dat toegang tot de BRP wordt verleend zodat daarmee fraude in de zorg op een doelmatige en zorgvuldige wijze kan worden tegengegaan. Wanneer een betrokkene het verstrekken van zijn BRP-gegevens aan het IKZ zou kunnen verhinderen, zou het doel van de aanwijzing worden ondermijnd. Hetzelfde geldt voor de aanwijzing van banken en notarissen voor het uitvoeren van het cliëntenonderzoek, bedoeld in artikel 3, van de Wwft. De mogelijkheid voor betrokkenen om verstrekking uit de BRP tegen te gaan verhoudt zich slecht tot het doel van de aanwijzing; het tegengaan van het witwassen van crimineel verkregen geld of het financieren van terrorisme. Dit ligt anders bij de aanwijzing van de klinische genetische centra, levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars. Deze aanwijzingen zien immers niet op het tegengaan frauduleuze of criminele activiteiten. Bij de afweging om de verstrekkingbeperking niet van toepassing te verklaren is afgewogen dat de verstrekkingen uit de BRP voor de betrokkene op zichzelf niet zal

leiden tot een (rechts)handeling die niet in zijn belang is. De aangewezen derden gebruiken de BRP-gegevens enkel om (een eerste) contact te leggen met de betrokkene, in beide gevallen in het belang van die betrokkene zelf. Vervolgens is het aan de betrokkene om te bepalen of hij ingaat op dit contact. Met betrekking tot het informeren van familieleden (klinisch genetische centra) is in dit verband van belang dat de genoemde *Richtlijn Informeren van familieleden bij erfelijke aandoeningen* een stappenplan bevat²⁵, waarin ook het 'recht op niet-weten' is verankerd. Gelet op het bovenstaand, en op het feit dat het in beide gevallen gaat om dienstverlening ten faveure van de burger, wordt ook het uitzonderen van de verstrekkingbeperking ten aanzien van deze twee derden proportioneel geacht.

4. Regeldrukeffecten

Regeldrukeffecten zijn de investeringen en inspanningen die bedrijven²⁶, burgers of professionals moeten verrichten om zich aan wet- en regelgeving van de rijksoverheid te houden. Regeldrukeffecten betreft een overkoepelend begrip.

Met het opnemen van nieuwe werkzaamheden met een gewichtig maatschappelijk belang worden geen verplichtingen voor burgers gecreëerd. Van een lastenverzwaring voor de burger is derhalve geen sprake. Een eventuele lastenverlichting voor de burger, als indirect gevolg van de verstrekking uit de BRP aan een derde, is afhankelijk van de wijze waarop de derde de eigen werkprocessen vormgeeft. Verstrekkingen aan het Informatieknooppunt zorgfraude, banken en notarissen hebben naar verwachting geen lastenreductie voor de burger tot gevolg. Het betreft hier de verstrekking van gegevens ten behoeve van het controleren van gegevens die reeds bij de derde bekend zijn. Voor de gegevensverstrekking aan verzekeraars geldt dat deze gegevens niet in de plaats komen van de informatieplichten die de verzekerde heeft jegens de verzekeraar, bijvoorbeeld om een adreswijziging door te geven. Voor de verstrekking aan klinisch genetische centra is in dit verband van belang dat de BRP-raadpleging pas plaatsvindt indien de gegevens (over familieleden) niet via de betrokkene zelf achterhaald kunnen worden. Ook ten aanzien van deze verstrekkingen wordt derhalve geen lastenreductie voor de burger verwacht.

Het onderhavige besluit creëert geen verplichtingen voor bedrijven. De aanwijzing biedt slechts de mogelijkheid om – op verzoek van de derde zelf – gegevens uit de BRP te verstrekken. Aan gegevensverstrekking uit de BRP aan een derde zijn kosten verbonden. Hiervoor geldt een abonnementsstructuur die de minister van BZK jaarlijks vaststelt.²⁷ De abonnementsstructuur bestaat uit verschillende abonnementsklassen met daarbij behorende bandbreedten van aantallen berichten (gegevensverstrekkingen) en het daarbij behorende tarief in euro's. Voor de autorisatie moet de derde een aanvraag doorlopen. Afhankelijk van de complexiteit kost dit de derde gemiddeld 20 uur. Bij een gemiddeld uurtarief van 50 euro voor het personeel dat aan de zijde van de derde bij de aanvraag betrokken is, bedragen de kosten hiervan ongeveer 1000 euro. Daarnaast maakt de derde kosten voor de technische voorziening voor de autorisatie voor de BRP. Om de BRP-gegevens te kunnen ontvangen, kan de derde zelf een technische voorziening bouwen of hiervoor een leverancier inhuren. De kosten hiervan kunnen sterk variëren, maar zullen naar verwachting enkele duizenden euro's zijn. Het gaat bij de autorisatieaanvraag en de technische voorziening om eenmalige kosten.

5. Consultatie en advies

PM

6. Inwerkingtreding

PM

²⁵ Zie pagina 76 van de Richtlijn Informeren van familieleden bij erfelijke aandoeningen.

²⁶ Alle beroepsmatige deelnemers aan het economische proces in een bepaalde categorie diensten en/of producten die in principe een winstoogmerk hebben.

²⁷ <https://www.rvig.nl/actueel/nieuws/2020/01/14/abonnementenstructuur-berichtenverkeer-basisregistratie-personen-2020>.

Artikelsgewijs

Artikel I

Met dit artikel worden aan Bijlage 4 van het Besluit BRP vier rijen toegevoegd (A). De eerste kolom bevat de omschrijving van de werkzaamheden met gewichtig maatschappelijk. De tweede kolom noemt de categorieën van derden die, ten behoeve van de betreffende werkzaamheden, voor systematische gegevensverstrekking in aanmerking komen. De derde kolom bevat de clausulering van de aangewezen werkzaamheden en de beperking van de gegevens die uit de BRP kunnen worden verstrekt. In de vierde kolom is vastgelegd of, bij de verstrekking van gegevens ten behoeve van de aangewezen werkzaamheden, artikel 3.21 van de Wet BRP van toepassing is. Voor een nadere toelichting over het gewichtig maatschappelijk belang van de hier aangewezen werkzaamheden en de noodzaak tot systematische gegevensverstrekking uit de BRP, wordt korthedshalve verwezen naar het algemeen deel van deze toelichting.

Met dit artikel komt tevens de thans in bijlage 4 van toepassing zijnde verstrekkingbeperking voor verstrekkingen aan zorginstellingen te vervallen (B). Dit betekent dat de betrokkene de verstrekking van hem betreffende gegevens aan zorginstellingen niet kan verhinderen. Door zorginstellingen is aangegeven dat wanneer van de mogelijkheid om verstrekkingen te verhinderen gebruik gemaakt wordt, dit een risico oplevert voor de goede uitvoering van de aangewezen werkzaamheden (de verlening van zorg aan patiënten in de zorginstelling). Gegevens uit de BRP worden door zorginstellingen immers in tal van administratieve processen gebruikt. Bij de afweging ten aanzien van de verstrekkingbeperking speelt de vraag in hoeverre de burger zelf redelijkerwijs kan besluiten dat hem betreffende gegevens niet aan een derde mogen worden verstrekt, ook als dat primair voor hem negatieve gevolgen kan hebben, en in hoeverre de goede taakuitoefening van de betreffende derde in het algemeen in de knel zou komen door mogelijke verstrekkingbeperkingen. Met name deze laatste overweging maakt dat ten aanzien van de reeds aangewezen werkzaamheden van zorginstellingen de verstrekkingbeperking komt te vervallen.